

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI**

O'ZBEKISTON TARIXI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	200 000 - San`at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	220 000 - Gumanitar fanlar (tilardan tashqari)
Ta'lim yo'nalishi:	60220300 – Tarix

Urganch-2024

Mazkur o'quv dasturi Urganch davlat universiteti Kengashining 2024 - yil "___"
dagi "___"-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

O'quv ishlari bo'yicha prorektor:

S.U. Xodjaniyazov

Akademik faoliyat va registrator departamenti boshlig'i:
G.R. Matlatipov

Mazkur o'quv dasturi "Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar" fakulteti Kengashining 2024 - yil
"___" dagi yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqlash uchn tavsiya etilgan.
(___-sonli bayonnomasi).

Ijtimoiy-iqtisodiy fanlar fakulteti dekani:
I.S. Abdullayev

Mazkur o'quv dasturi Tarix kafedrasining 2024 - yil "___" dagi
yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqlash uchn tavsiya etilgan. (___-sonli
bayonnomasi).

Tarix kafedrasi mudiri:

U.I. Abdullayev

Fan/modul kodi UZ1128	O'quv yili 2024-2025, 2025-2026, 2026-2027	Semestr 1,2,3,4,5	ECTS – Kreditlar 28 1-semestr – 6 2-semestr – 6 3-semestr – 6 4-semestr – 5 5-semestr – 5	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek, rus.		Haftadagi dars soatlari 1-semestr – 4 2-semestr – 6 3-semestr – 4 4-semestr – 6 5-semestr – 6	
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	O'zbekiston tarixi	1-semestr – 60 2-semestr – 60 3-semestr – 60 4-semestr – 60 5-semestr – 60	1-semestr – 120 2-semestr – 120 3-semestr – 120 4-semestr – 90 5-semestr – 90	840
2	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – tarixning davlat va jamiyat taraqqiyoti natijasi ekanligi, jamiyat rivojlanishida davlatchilikning muhim voqea hisoblanishi, tarixning keyingi taraqqiyoti bosqichida fuqarolik jamiyatning paydo bo'lishi bilan fan, texnika, madaniyat, axborotlar o'zlashtira borish, ularni jamiyatga bog'lik bo'lgan hodisalarni ko'rsatishdir.</p> <p>Fanning vazifasi – jamiyat va davlatchilik taraqqiyotidagi uyg'unlik farqlarini ajratish, tarix fanidagi yangi nazariyalarni tahlil etish, tarixning harakatlantiruvchi omillarini talabalarga ko'rsatib berish, tarix fanining asosiy yo'nalishlarini tahlil va tadqiq qilish malakasini hosil qilish, davlat va jamiyat taraqqiyotning rivojlanish omillarini tahlil qilishda tarix fanining o'rnini tushuntirishdan iborat.</p> <p style="text-align: center;">II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p style="text-align: center;">O'ZBEKISTON TARIXI I QISM (O'zbekistonning eng qadimgi davridan to IX asrgacha)</p> <p>1-mavzu. Kirish. O'zbekiston tarixi fanining predmeti, maqsadi, vazifalari, manba va asoslari.</p> <p>O'zbekiston tarixi fanining ijtimoiy fanlar tizimida tutgan o'rnini. Fanning maqsadi, vazifalari va ahamiyati. Fanning uslubiy, ilmiy-nazariy, g'oyaviy va</p>			

falsafiy asoslari. O'zbekiston tarixining ilmiy-uslubiy tamoyillari hamda dolzarb masalalari. O'zbekistonning qadimgi va o'rta asrlar tarixini davrlashtirish. Jahon tarixini davrlashtirish to'g'risidagi nazariyalar. Manbashunoslik va tarixshunoslik masalari.

O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Islom Karimovning asarlaridagi tarix, tarix fani va uning metodologiyasiga oid ilmiy-nazariy masalalar, tamoyil va yangicha yondoshuvlar. Markaziy Osiyoda tarixiy-madaniy merosga munosabat, zamonaviy muammolar va ayrim yondashuvlar.

2-mavzu. O'zbekiston tarixining eng qadimgi davri

Insoniyatning dastlabki ajdodlari, ularning paydo bo'lishi to'g'risidagi nazariyalar. Antropogenez jarayoni. Paleolit – qadimgi tosh davri tarixi. Mezolit – o'rta tosh davri tarixi. Neolit – yangi tosh davri tarixi. Eneolit – mis-tosh davri tarixi.

3-mavzu. Bronza davri tarixi

Bronza davri va bronza qurollarning xususiyati. Ziroatchilik va chorvadorlar madaniyatlari doirasining kengayib borishi. Ijtimoiy – iqtisodiy munosabatlar. Aholi va etnik jarayonlar.

4-mavzu. O'zbekiston davlatchiligining shakllanishi asoslari

Ilk davlatlar rivojlanishining davrlashtirilishi. Boshqaruv tizimi va ilk davlatlar paydo bo'lishining ijtimoiy, iqtisodiy, va siyosiy asoslari. Davlatchilik kelib chiqishiga doir nazariyalar. Davlat turlari va shakllari. Boshqaruv tizimi.

5-mavzu. "Avesto" va Zardushtiylik ta'limoti

"Avesto"ning tarixiy manba sifatidagi o'rni. "Avesto" tili. "Avesto" va Zardo'sht. "Avesto"da geografik-hududiy nomlar, ijtimoiy-iqtisodiy ma'lumotlar va siyosiy tarix. Diniy falsafa va dafn etish marosimlari. Axloqiy va huquqiy qoidalar, jinoyat va jazo turlari.

6-mavzu. O'zbekiston hududidagi qadimgi davlatlar tarixi

Qadimgi fors bitiklari va ilk yunon manbalarida tarixiy – madaniy viloyatlar va qadimgi davlatlar. Farg'ona va Choch. Qadimgi Baqtriya. So'g'diyona. Qadimgi Xorazm. Sak-massagetlar. Ular o'rtasidagi o'zaro aloqalar.

7-mavzu. O'zbekiston Ahamoniylar davlati tarkibida (mil. avv. VI-IV asrlar)

Yozma manbalar. Ahamoniylar saltanatining tashkil topishi va Markaziy Osiyoni bosib olishi. Kir II va Doro I ning bosqinlari. To'maris va Shiroqning jasoratlari. Frada qo'zg'oloni. Ijtimoiy-iqtisodiy hayot. Satrapliklardagi boshqaruv tizimi. Ahamoniylar davrida xo'jalik, shaharlar, hunarmandchilik va savdo. Madaniy aloqalar. Madaniyat va din.

8-mavzu. Makedoniyalik Aleksandrning Baqriya va So'g'diyonaga yurishlari

Yozma manbalar. Arrian, Kursiy Ruf hikoyalari. Strabon "Geografiyasi" ma'lumotlari. Siyosiy voqealar. Makedoniyalik Aleksandrning harbiy yurishlari. Aleksandr va Spitaman. Yunon-makedonlarga qarshi kurash. Tarixiy geografiya.

9-mavzu. O'zbekistonning antik davr davlatchiligi. Salavkiylar va Yunon-Baqtriya davlatlari

Makedoniyalik Aleksandrning vafoti va saltanatining parchalanishi. Ellin davlatlarining tashkil topishi. Salavkiylar davlati. Salavka va Antiox davrida xo'jalik va madaniy hayot. Salavkiylar davlatining kuchsizlanishi va parchalanishi. Salavkiylar davrida ellin madaniyatining tarqalishi va aralash madaniyatning shakllanishi. Yunon-Baqtriya podsholigi, hududi va chegaralari. Ellin madaniyatining xususiyatlari.

10-mavzu. Xorazm, Qang', Davan va Kushon davlatlari

Xorazm davlati: shaharsozlik va me'morchilik. Ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar. Tasviriy san'at, yozuv va din. Qang' davlati: manbalar, tashkil topishi va chegaralari. Ijtimoiy tuzum, xo'jaligi va shaharlari. Davan davlati: manbalar, chegaralari. Ijtimoiy-iqtisodiy hayot. Davan - Xitoy munosabatlari.

Yuechji-Kushon va Kushon davlati. Kushon saltanatining tashkil topishi. Kanishka hukmronligi. Kushon, Xitoy, Rim munosabatlari. Kushonlar davri madaniyati. Kushon yozuvi. Kushonlar davri Shimoliy Baqtriya shaharlari.

11-mavzu. Xioniylar, Kidariylar, Eftaliylar davlatlari

Markaziy Osiyoda "dehqonlar" tabaqasining vujudga kelishi. Kadivarlar, kashovarlar, chokarlar. IV asrning 70-yillarida Xioniylar davlatining tashkil topishi. Xioniylar va Eron sasoniylari davlati o'rtasidagi munosabatlar.

Markaziy Osiyoga to'xtar kidariylarning (V asrning 20-yillarida) kirib kelishi va o'z hukmronligini o'rnatishi.

V asrning o'rtalarida Eftaliylarning Markaziy Osiyoga kirib kelishi. V asrning ikkinchi yarmi va VI asrning boshlarida Eftaliylar davlatining tashkil topishi. Hududi. Eron sasoniylari ustidan g'alabasi. Eftaliylar davrida ijtimoiy-iqtisodiy hayot.

12-mavzu. Turk xoqonligi davrida Markaziy Osiyo

Turk xoqonligining tashkil topishi. Turk xoqonligining Eron va Vizantiya bilan munosabatlari. Turk xoqonligining boshqaruv tartibi. Sharqiy turk davlati va G'arbiy Turk xoqonligi. G'arbiy xoqonlikning kuchayishi. Ijtimoiy hayot. G'arbiy Turk xoqonligi va Xitoy o'rtasida iqtisodiy-savdo aloqalari.

Buxorodagi Abruy boshchiligidagi qo'zg'olon.

Samarqand ixshidlarining siyosiy nufuzi. Ma'muriy birliklar. Samarqand (Kan), Buxoro, Maymurg', Ishtixon, Kushoniya, Omul, Andxoy, Kesh, Naxshab mulklari. So'g'dning xo'jaligi va ijtimoiy hayoti. So'g'd

ixshidlarining ajdodlari ibodatxonasi.

Farg'ona, Xorazm va Chochning mustaqil hokimliklari. Farg'ona afshinlari. Xorazmning afrig'iy podsholari. Xorazmning Sharqiy Yevropa bilan savdo aloqalari. Choch tudunlari va Iloq dehqonlari. Choch va Iloqning xo'jaligi va madaniy hayoti. Qazilma boyliklari. Savdo aloqalari.

13-mavzu. Arab xalifaligi davrida Movaraunnahr va Xuroson

Ilmiy manbalar va tarixshunoslik. VI-VII asr boshlarida Arabiston yarim oroli va arab qabilalari. Muhammad (s.a.v.). Chahoryorlar. Markaziy Osiyoning arablar tomonidan fath etilishi. Movaraunnahr va Xuroson Arab xalifaligi tarkibida. Arab xalifaligi istilosining oqibatlari. Islom dini va uning Markaziy Osiyoga yoyilishi. Ma'naviy madaniyatdagi o'zgarishlar. Arab xalifaligining soliq siyosati.

Arablar fathidan so'ng Movarounnahr va Xurosonda ijtimoiy-iqtisodiy hayot. Movarounnahr va Xurosonda arablar istilosiga qarshi xalq harakatlari. Abu Muslim qo'zg'oloni. Sharik ibn Shayx ul-Mahriy qo'zg'oloni. Muqanna qo'zg'oloni. Movarounnahr va Xurosonda arablar hukmronligiga qarshi xalq harakatlari va ularning oqibatlari

O'ZBEKISTON TARIXI II QISM

(O'zbekiston tarixining IX asrdan – XIV asrgacha bo'lgan davri)

14-mavzu. Movaraunnahr va Xurosonda mustaqil davlatlarning tashkil topishi. Tohiriylar va Safforiylar davlati

Mavzuning manbalari. Mustaqil davlatlarning vujudga kelishidagi tarixiy shart-sharoitlar. IX asrning birinchi choragida xalifalikdagi ijtimoiy-siyosiy ahvol. Tohir ibn Husayn va tohiriylar davlati. Tohiriylar davrida ijtimoiy hayot. Tohiriylarning ma'muriy boshqaruv tizimi. Tohiriylar davlatining mag'lubiyatga uchrashi. Safforiylar davlatining tashkil topishi. Yoqub ibn Lays. Amr ibn Lays. Safforiylar davrida ijtimoiy iqtisodiy hayot.

15-mavzu. Somoniylar davlati

Manbalar. Somonxudotlar. Asad va uning o'g'illari. IX asrning birinchi yarmida turli o'g'uz qabilalari. Nasr ibn Ahmad (865-892) davrida Somoniylar hokimiyatining Abossiylar xonligi tomonidan rasman tan olinishi. Ismoil Somoniy va uning islohotlari. Markazlashgan davlat boshqaruvining tashkil topishi. Harbiy islohot. Somoniylar davrida Movaraunnahrda ijtimoiy, iqtisodiy hayot. Somoniylar hukmronligining tugatilishi.

16-mavzu. Qoraxoniylar davlati

Mavzuning tarixshunosligi. Qoraxoniylar sulolasining kelib chiqishi to'g'ridagi yangicha qarashlar. VIII asr boshlarida Yettisuv, Sharqiy Turkiston va Qashg'arda yashovchi turkiy qabilalar (chig'il, yag'mo, o'g'uz va boshqalar). Qoraxoniylar sulolasining hokimiyatga kelishi. Qoraxoniylarning Movaraunnahrda hujumlari. Movaraunnahrda qoraxoniylar hukmronligining

o'rnatilishi. Sharqiy va G'arbiy qoraxoniylar. Qoraxitoylarning hujumlari (1137-1141). Qoraxoniylarning davlat boshqaruvi. Qoraxoniylar davrida ijtimoiy hayot.

17-mavzu. G'aznaviylar, Saljuqiylar va Xorazmning siyosiy munosabatlari

Manbalar. G'aznaviylar davlatining tashkil topishi. Alptegin. Sabuqtegin. Mahmud G'aznaviy (998-1030) va uning somoniylar hamda qoraxoniylar bilan munosabati. Mahmud G'aznaviyning harbiy yurishlari. X-XI asrlarda Janubiy va Shimoliy Xorazm. Dandanakon jangi va g'aznaviylarning mag'lubiyati. G'aznaviylarning davlat boshqaruvi tizimi.

Sirdaryo etaklarida O'g'uz davlatining tashkil topishi. Saljuqiylarning Mas'udga qarshi olib borgan kurashi. Sulton Sanjar davrida (1118-1157) saljuqiylar davlatining gullab yashnashi. Qoraxitoylarning hujumi; Qatvon cho'lidagi jang (1141) va saljuqiylarning mag'lubiyati. Saljuqiylar davlat boshqaruvi tizimi. G'aznaviylar va Saljo'qiylar davrida ijtimoiy-iqtisodiy hayot.

18-mavzu. Anushteginiy Xorazmshohlar davlati

Anushteginlar hokimiyatining vujudga kelishi. Qutbiddin Muhammad (1097-1127). Alouddin Muhammad Otsiz (1127-1156) Xorazmshoh el-Arslon (1156-1172). Alouddin Takesh va uning Xorazm davlati yuksalishdagi tutgan o'rni. Qutbiddin Muhammad Xorazmshoh (1200-1220). Xorazmshohlar davlatining gullab yashnashi. Qoraxitoylar bilan kurash. Xorazmning Movarounnahrda ta'sir doirasining kuchayishi. Buxoroda Malik Sanjar boshchiligidagi qo'zg'olon (1206-1207). 1212 yilgi Samarqand qo'zg'oloni. Xorazmshohlar davlatining inqirozi.

Xorazmshohlar davlatining tuzilishi. Harbiy tizimi. Majburiy umumxalq harbiy ta'lim tizimi. Qo'shinning tartibi. Qumondonlik. Davlat va saroydagi asosiy lavozimlar. Xorazmshohning vazifalari. Vazirlik lavozimi. Vakildorlik kengashining tuzilishi. Saroy mansablari va unvonlari (hojib ul-kabir, ustozdor, amiri-oxur, amiri-shikor, tashtdor, sharobdor, qissador, choshnigir, davotdor, farrosh, ami al-alam va boshq.). Xorazmshohlar davlatida shaharlar. Ichki va tashqi savdo. Tovar-pul munosabatlari. Tanga zarb etish ishlari. Qishloq xo'jaligi va er-suv munosabatlari.

19-mavzu. Markaziy Osiyo xalqlari tarixida IX-XII asrlarda yuz bergan "Uyg'onish davri". Ajdodlarimizning jahon sivilizatsiyasi rivojiga qo'shgan hissasi

Moddiy va ma'naviy madaniyatning yuksalishini ta'minlagan shart-sharoitlar. XI-XII asrlarda fan va madaniyatning yuksak cho'qqiga ko'tarilishi. Buyuk Ipak yo'lining fan va madaniyat ravnaqidagi tutgan o'rni. Xorazmdagi Ma'mun akademiyasi va uning ilm-fan rivojidagi ahamiyati. Riyoziyot, falakiyot, kimyo, tibbiyot, jug'rofiya va ijtimoiy fanlarning rivoji. Buyuk qomusiy allomalar. Fanlarni tasniflash. Tarixiy fanlarning rivoji. Adabiyotning

rivojlanishi. Kalom ilmi va grammatika. Hadis va fiqh ilmi taraqqiyoti.

20-mavzu. Buyuk ipak yo'li – muloqot va hamkorlik yo'li

Eng qadimgi aloqa yo'llari. Lojuvard yo'li. Transmintaqaviy va mintaqaviy yo'llar, mahalliy yo'llar. Dasht yo'li. Oltin yo'li. Shoh yo'li. Buyuk Ipak yo'lining shakllanishi va taraqqiyot bosqichlari. Buyuk Ipak yo'lining ahamiyati. Savdo yo'lida joylashgan shaharlar taraqqiyoti. O'rta asrlar davri savdo-iqtisodiy yo'llar. Buyuk Ipak yo'li va hozirgi zamon.

21-mavzu. Etnogenez va etnik tarix masalalari

Etnogenez va etnik jarayonlarning xususiyatlari. Qadimgi migratsiyalar va etnomadaniy jarayonlar. O'zbek xalqining shakllanish masalasi.

22-mavzu. Markaziy Osiyoning mo'g'ullar tomonidan istilo etilishi

XII-XIII asrning boshlarida Mo'g'ulistondagi qabilalar va birlashgan mo'g'ul davlatining tashkil topishi (1206). Davlatning ichki tuzilishi. Chingizxonning harbiy islohati va bosqinchilik yurishlari. Chingizxonning Movarounnahr ga hujumi. Buxoro va Termizning bosib olinishi (1220). Samarqand jangi (1220) va Xorazmshoh Muhammadning Tabaristonga qochishi. Sig'noq, O'zgan, Jandning olinishi (1220). Xo'jand mudofaasi va Temur Malikning jasoratlari. Gurganj mudofaasi (Najmiddin Kubro).

23-mavzu. Sulton Jaloliddin Manguberding mo'g'ullarga qarshi kurashi

Jaloliddin Manguberdi. Jaloliddinning Xurosondagi dastlabki muvaffaqiyatlari. Parvon jangi. Sind jangi. Movarounnahr va Xurosonning mo'g'ullar tomonidan bosib olinishi. Xuroson, Iroq, Ozarbayjon, Gruziyadagi harakatlar. Xorazmshohlar davlati inqirozi va uning sabablari.

24-mavzu. Movarounnahr Chig'atoy ulusi tarkibida

Mo'g'ullar istilosining oqibatlari. Chingizxon tomonidan bosib olingan hududlarning o'z o'g'illariga bo'lib berishi. Chig'atoy ulusi va uning boshqaruv tizimi. Chig'atoy ulusida ijtimoiy hayot. Mahmud Tarobiy qo'zg'oloni (1238). Munkaxon (1251-1259) davrida Chig'atoy ulusining tugatilishi. XIII asrning 60-yillarida Olg'o'xon tomonidan Chig'atoy ulusining qayta tiklanishi. Mas'udbekning o'tkazgan pul islohati (1271). Kepakxonning ma'muriy va pul islohatlari. Chig'atoy sulolasi hukmronligiga barham berilishi. XIV-XV asrning birinchi yarmida madaniy hayot. Xorazm Oltin O'rda (Jo'chi ulusi) tarkibida.

O'ZBEKISTON TARIXI III QISM

(O'zbekiston tarixining XIV asridan – XVIII asr o'rtalarigacha bo'lgan davri)

25-mavzu. Amir Temur buyuk sarkarda va davlat arbobi

Amir Temur buyuk sarkarda va davlat arbobi. Amir Temur zukko, tajribali

sarkarda va buyuk davlat arbobi. Amir Temurning jahon tarixida tutgan o'zni. O'zbek davlatchiligi asoschisi sifatida. Temur tuzuklari tarixiy muhim manba.

26-mavzu. Amir Temur davlatining tashkil topishi

Amir Temur davlatining tashkil topishi. Amir Temur davriga oid manba va adabiyotlar. Amir Tumurning siyosiy maydonga chiqishi. Amir Temur Movarounnahr hukmdori deb e'lon qilinishi. Markazlashgan Amir Temur saltanatining tashkil topishi. Amir Temur saltanatining ma'muriy va harbiy tuzilishi.

27-mavzu. Amir Temur davrida siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy hayot

Amir Temur markazlashgan davlat boshqaruv siyosati. Ichki va tashqi siyosat. Markaziy va mahalliy boshqaruv tizimi. Pul va islohatlari. Suyurg'ol tizimi. Yer-suv taqsimoti. Harbiy va sud ishlari. Qishloq xo'jaligining ahvoli. Amir Temurning dehqonchilikni tiklash va rivojlantirishdagi ishlari. Sug'orish inshootlarining qurilishi. Soliq tizimi.

28-mavzu. Temuriylar davrida Markaziy Osiyo

Temuriylar davriga oid manba va adabiyotlar. Amir Temur vafotidan so'ng, temuriylar o'rtasidagi taxt uchun kurash va Temur saltanatining parchalanishi. Temuriylar davrida Movarounnahr va Xurosonda siyosiy hayot. Shohruh Mirzoning va Mirzo Ulug'bek davlati siyosiy tarixi. Mirzo Ulug'bening harbiy yurishlari. Mirzo Ulug'bek davrida ichki va tashqi siyosat. Abu Said va uning avlodlari davrida Movaraunnahr siyosiy jarayonlar. So'nggi temuriylarning taxt uchun kurashi.

29-mavzu. Temuriylar hukmronligi davrida siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy hayot

Davlatning boshqaruv tizimi. Unvon va mansablar. Ma'muriy hududiy tuzilishi. Aholining turmush tarzi. Qishloq xo'jaligining ahvoli. Soliqlar va soliq tizimi. Sug'orish inshootlarining qurilishi. Ichki va tashqi savdo. Bozorlarning madaniy markazlar sifatidagi ahamiyati. Xalqaro savdo yo'llari. Temuriylar davrida tashqi siyosat masalasi.

30-mavzu. O'zbekistonda Shayboniylar sulolasining hukmronligining o'rnatilishi

Shayboniylar davriga oid manba va adabiyotlar. Dashti Qipchoq va Movarounnahr munsabatlari. Shayboniyxon tomonidan Movarounnahr va Xurosonni bosib olinishi. Temuriylar – Shayboniylar – Safaviylar o'rtasidagi siyosiy munosabatlar.

31-mavzu. Buxoro xonligining tashkil topishi va siyosiy hayoti

Ubaydullaxon hukmronligi va Buxoro xonligining tashkil topishi. Abdullaxon II ning hokimiyatga kelishi va Shayboniylar davlatining birlashtirilishi. Movarounnahrda markazlashgan davlatning tashkil topishi.

Abdullaxon davrida Buxoro xonligining yuksalishi. Ichki va tashqi siyosat. Shayboniylar sulolasining inqirozi.

32-mavzu. Shayboniylar davrida Buxoro xonligining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti

Shayboniylar davlatining ma'muriy tuzilishi va davlat boshqaruv tizimi. Markaziy va mahalliy boshqaruv tizimi. Mansab va unvonlar. Pul va ishlohatlari. Suyurg'ol tizimi. Yer-suv taqsimoti. Harbiy va sud ishlari. Yer egaligi munosabatlari: iqto, suyurg'ol, tanho, jogir. Sug'orish tizimi va suv inshootlari. Soliq tizimi. Tashqi siyosat. Hindiston, Eron, Turkiya va Rossiya bilan munosabatlar.

33-mavzu. Buxoro xonligida Ashtarxoniylar sulolasi hukmronligining o'rnatilishi va siyosiy tarixi

Buxoro xonligida Shayboniylar hukmronligi inqirozining sabablari. Ashtarxoniylar sulolasining hokimiyatga kelishi. Xorazm xonligining Buxoroga hujumlari. Subxonqulixon davrida Xivaning bo'ysundirilishi. Eron – Buxoro – Hindiston o'rtasidagi siyosiy munosabatlar.

34-mavzu. Ashtarxoniylar davrida Buxoro xonligida ijtimoiy-iqtisodiy hayot

Ashtarxoniylar davrida davlat boshqaruvi va Buxoro xonligining ma'muriy tuzilishi. Ijtimoiy tizimi va harbiy ahvoli. Buxoro xonligining iqtisodiy va harbiy ahvoli. Buxoro xonligining iqtisodiy ahvoli va soliq tizimi. Qishloq xo'jaligi: dehqonchilik va chorvachilik Hunarmandchilik va savdo markazlari.

O'ZBEKISTON TARIXI IV QISM

(Buxoro amirligi, Xorazm xonligi va Qo'qon xonliklari. O'zbekiston tarixining tarixining XVI asridan – XIX asr o'rtalarigacha bo'lgan davri)

35-mavzu. Buxoro amirligining tashkil topishi va siyosiy tarixi

Amirlik davriga oid manba va adabiyotlar. Mang'itlarning hokimiyatga kelishi. Muhammad Raximxon davrida Markaziy davlat hokimiyatini mustahkamlanishi va viloyatlarni bo'ysundirilishi. O'zbek urug'lari amirlarining isyoni va qo'zg'alonlarning kuchayishi. Shohmurodning hokimiyatga kelishi. Markaziy hokimiyatning mustahkamlanishi. Moliya, sud, ma'muriy va harbiy ishlohatlar. Xorazm xonligining Buxoroga hujumlari.

36-mavzu. Buxoro amirligining siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy hayoti

Amirlikda davlat boshqaruv tizimi va ma'muriy tuzilishi. Markaziy boshqaruv tizimi. Davlat muassasalari. Mahalliy boshqaruv tizimi: viloyatlar va tumanlar. Diniy mansablar. Harbiy va sud ishlari. Yer-suv mulkchiligi: amlok, mulk, vaqf yerlari. Soliq va majburiyatlar. Qishloq xo'jaligi: sun'iy sug'orish tizimi, kanallar. Dehqonchilik va chorvachilik.

37-mavzu. Qo'qon xonligining tashkil topishi va siyosiy tarixi (XVIII–XIX asrning birinchi yarmi)

Qo'qon xonligiga oid manba va adabiyotlar Farg'onada Minglar sulolasining hokimiyatga kelishi (1710). Shohruhbiy va uneing vorislari davrida Qo'qon xonligi hududi kengayishi. Norbo'tabek davrida markaziy hokimiyatning mustahkamlanishi. Iqtisodiy hayotning jonlanishi. Olimxon davrida Qo'qonning siyosiy mavqei kuchayishi. Toshkent bekligining bo'ysundirilishi. Rossiya bilan savdo munosabatlari o'rnatilishi. Xalq qo'zg'oloni. Xudoyorxon davrida qipchoqlarning kuchayishi va Musulmonqul faoliyati. Qipchoqlar qirg'ini. Rossiyaning Qo'qon xonligiga hujumlari arafasida Qo'qon xonligining siyosiy ahvoli.

38-mavzu. Qo'qon xonligining ijtimoiy-iqtisodiy hayoti

Qo'qon xonligining davlat boshqaruv tizimi va ma'muriy tuzilishi. Ijtimoiy tabaqalar. Harbiy-ma'muriy amaldorlar. Iqtisodiy hayot: yer-mulk munosabatlari, qishloq xo'jaligi, hunarmandchilik va savdo. Sug'orish tizimi. Soliqlar va sud tizimi.

39-mavzu. Xorazm xonligining tashkil topishi va siyosiy hayoti (XVI–XIX asrning birinchi yarmi)

Xorazm xonligiga oid manba va adabiyotlar. Temuriylar davlati inqirozi va Xorazm xonligining tashkil topishi. Eron safaviylar bosqini. Shayboniylar davrida (1512-1770) siyosiy hokimiyat. Xorazm – Buxoro – Eron munosabatlari. Xorazm – Rossiya munosabatlari. Elbarsxon davrida Eron shohi Nodirshoh xujumi. Xivada siyosiy parokandalik. Qo'ng'iro't inoqlarining hokimiyatga kelishi (1770-1920). Siyosiy va iqtisodiy barqarorlik o'rnatilishi. Muhammad Rahimxon I davrida Xorazm xonligining birlashtirilishi. Qoraqalpoqlarning Xorazm bo'ysundirilishi. Qoraqalpoqlar qo'zg'aloni. Rossiya bosqini arafasida Xorazm xonligining siyosiy ahvoli.

40-mavzu. Xorazm xonligining siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy hayoti.

Xorazm xonligining davlat boshqaruv tizimi. Saroy unvonlari: harbiy-ma'muriy va diniy amaldorlar. Islohatlar. Kengash (Devon) ta'sis etilishi. Xonlikning ma'muriy tuzilishi va ijtimoiy tizimi. Harbiy, sud va soliq tizimi. Qishloq xo'jaligi: dehqonchilik va chorvachilik. Sug'orish tizimi va kanallar. Said Muhammad Raximxon II (Feruz) davrida ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy hayot.

41-mavzu. XVI-XIX asrlarda qoraqalpoqlar.

Qoraqalpoqlar yozma manbalarda. Ularning ajdodlari. Qoraqalpoq xalqining shakllanish jarayoni (VIII-X asr). Orol atrofi va Kerder viloyati. Qoraqalpoqlarning ko'chishi hamda o'troqlashuvi. Markaziy Osiyo manbalarida alohida xalq sifatida tilga olinishi va davlatchiligi boshlanishi (XIV). Qoraqalpoq xalqining tashkil topishi (XVI). Qoraqalpoqlarning Surxandaryo va O'rta Zarafshonga ko'chishi (XVI-XVIII). Qoraqalpoqlar xo'jaligi. Shaharlari va ovullari.

O'ZBEKISTON TARIXI V QISM

(O'zbekiston tarixining XIX asrning o'rtalaridan – 1991 yilga qadar bo'lgan davri)

42-mavzu. XIX asr o'rtalarida o'zbek xonliklardagi siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy hayot

XIX asr o'rtalarida Qo'qon xonligidagi siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy ahvol. Qo'qon xonligi va Buxoro Amirligi o'rtasidagi munosabatlar.

Buxoro amirligida siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy ahvol. Amirlikning davlat boshqaruv tartibi. Buxoro Amirligidagi unvonlar va mansablar. Yer egaligi shakllari va xo'jaligi. Soliq siyosati.

Xorazm xonligidagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy jarayonlar. Davlat boshqaruv tartibi. Yer egaligi shakllari. Xo'jaligi. Xonlikdagi madaniy hayot.

43-mavzu. Markaziy Osiyo xonliklarini Rossiya imperiyasini tomonidan bosib olinishi. Rossiya imperiyasining Turkiston o'lkasidagi mustamlaka ma'muriy boshqaruv tizimi va mustamlakachilik siyosati

Rossiya imperiyasi qo'shinlari tomonidan Oqmachit, Pishpek Avliyoota, Turkiston va Chimkent shaharlarini bosib olinishi. Orenburg general-gubernatorligi tarkibida Turkiston viloyatining tashkil etilishi. Rus qo'shinlarining Toshkentga yurishi shaharni egallanishi.

Rossiya imperiyasi va Buxoro qo'shinlari o'rtasidagi dastlabki harbiy to'qnashuv. Samarqand va Kattaqo'rg'onning istilo qilinishi. Zarbuloqda Buxoro qo'shinlarining mag'lubiyati Rossiya-Buxoro sulh shartnomalari va amirlikni Rossiya vassaliga aylanishi. 1873 yil Xorazm xonligiga qarshi yurish. Gandimiyon shartnomasi.

Turkiston general-gubernatorligining tashkil etilishi. Rossiya imperiyasining Turkistondagi mustamlaka ma'muriy-boshqaruv siyosatining mohiyati. Turkiston o'lkasini boshqarish hususida 1865-1917 yillar oralig'ida qabul qilingan Nizomlar va ularning o'lkada mustamlakachilik tizimini mustahkamlashdagi o'rni.

44-mavzu. XIX asrning 70-90 yillarida Turkiston o'lkasida xalq harakatlari

XIX asrning 70-yillarida Qo'qon xonligi aholisining siyosiy va iqtisodiy huquqsizligiga qarshi norozlikning kuchayib borishi. "Po'latxon" qo'zg'olonining boshlanishi, bosqichlari va mag'lubiyati sabablari. Qo'qon xonligining tugatilishi. Turkiston general-gubernatorligining tarkibida Farg'ona viloyatining tashkil etilishi.

1892 yilgi Toshkent «Vabo isyoni». Qo'zg'olon kelib chiqishining asosiy sabablari. Mustamlaka ma'muriyati tomonidan qo'zg'olonning ayovsiz bostirilishi. Qo'zg'olon ishtirokchilari ustidan o'tkazilgan sud jarayoni. Xalq harakatlarining tarixiy ahamiyati.

1898 yil Andijon qo'zg'oloni. Farg'ona Rossiya imperiyasining asosiy paxta yetishtiruvchi markazi. Qishloq xo'jaligining bir yoqlama rivojlanishi, uning

salbiy oqibatlarini. Muhammad Ali Dukchi Eshon mustamlaka tuzumga qarshi kurashda xalq yo'lboshchisi. Uning siyosiy faoliyati. Farg'ona vodiysi qo'zg'olonning asosiy markazi ekanligi. Qo'zg'olonning tarixiy ahamiyati. Andijon qo'zg'oloni ishtirokchilarining qamoqqa olinishi. Ular ustidan olib borilgan sud-tergov jarayoni.

45-mavzu. XIX asr oxiri XX asr boshlarida Buxoro amirligi va Xorazm xonligida ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayot. XIX asr oxiri - XX asr boshlarida qoraqalpoqlar, ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayot

XIX asr oxiri XX asr boshlarida Buxoro amirligi va Xorazm xonligidagi ijtimoiy - siyosiy jarayonlar. Buxoro amirligi va Xorazm xonligida xalq norozilik harakatlarining kuchayib borishi va qo'zg'olonga aylanishi. Buxoro amirligi va Xorazm xonligidagi dehqonlar harakatining o'ziga xos xususiyatlari.

XIX asrning 20-60 yillarida quyi Amudaryo qoraqalpoqlarining siyosiy ahvoli. Qoraqalpoqlar Rossiya imperiyasi tarkibida. Xorazm xonligi tarkibidagi qoraqalpoqlarining ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli.

46-mavzu. Turkiston XX asr boshlarida (1900-1917 yillar). Birinchi Jahon urushining Turkiston o'lkasiga ta'siri. 1916 yil milliy-ozodlik harakati

XX asr boshlarida Turkistonda ijtimoiy hayot. Temir yo'llar qurilishi (Qizilravot-Ashxobod-Samarqand (1888), Toshkent-Orenburg (1900-1906)) va uning iqtisodiyotga ijobiy ta'siri. Turkistonda sanoat ishlab chiqarishning rivojlanishi. Rossiya monopolistik kapitalining o'lka xalq xo'jaligining barcha tarmoqlariga kirib kelishi. Turkiston iqtisodiyotida Rossiya monopolistik mavqeining kuchayib borishi. XX asr boshlarida sanoat ishchilarining shakllanish jarayoni.

Birinchi jahon urushi yillarida Turkiston o'lkasida ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayot. Mustamlaka zulumning kuchayishi. Turkiston o'lkasining Rossiya imperiyasi iqtisodiyotida tutgan o'rni. 1914 yil 26 iyul Turkiston o'lkasining "Favqulodda muhofaza holatida" deb e'lon qilinishi, mirshablik nazoratining kuchaytirilishi.

1916 yil 25 iyundagi podsho farmoni va uning mohiyati. Turkiston o'lkasi mahalliy xalqlarining farmonga munosabati. 1916 yil qo'zg'olonining turli viloyatlardagi o'ziga xos xususiyatlari (Xo'jand, Samarqand, Toshkent, Farg'ona, Jizzax va boshqalar). Qo'zg'olon harakatlarini mustamlakachilariga qarshi milliy-ozodlik harakatiga aylanishi.

47-mavzu. Turkiston o'lkasida jadidchilik harakati va siyosiy harakatlar

Jadidchilik harakatining vujudga kelishidagi tarixiy shart sharoitlar. Jadidchilikning ijtimoiy-siyosiy, madaniy-ma'rifiy, g'oyaviy-mafkuraviy va istiqbolchilik harakati sifatida maydonga chiqishiga turtki bo'lgan omillar. Turkiston o'lkasi jadidchilik harakati namoyondalari va ularning milliy uyg'onishda tutgan o'rni.

Jadid maktablari tashkil topishi va rivojlanishi. Jadid milliy matbuoti. Jadid madaniy-ma'rifiy tashkilotlari va jadid adabiyoti. Jadidlarning siyosiy qarashlari. Turkiston o'lkasida yangi siyosiy partiya va tashkilotlar. Sotsial demokratik g'oyalarning Turkiston o'lkasiga kirib kelishi.

48-mavzu. 1917 yil fevral inqilobi va Oktyabr to'ntarishi. Turkiston muhtoriyati - milliy demokratik davlatchilikning dastlabki tajribasi

1917 yil boshlarida Rossiyadagi siyosiy vaziyat, Petrograddagi inqilobiy voqealarning nihoyasiga yetishi. Monarxiyaning ag'darilishi Rossiyada tuzilgan qo'shxokimiyat. Fevral demokratik inqilobining o'ziga xosligi. Rossiyadagi fevral burjua-demokratik inqilobining Turkiston o'lkasi musulmon aholisining siyosiy jihatdan uyg'onishiga ta'siri. O'lkada qo'shxokimiyatchilikning tarkib topa boshlashi. Sovetlarning tuzilishi, Turkiston komiteti va uning faoliyati. Toshkent soveti, Milliy demokratiya, jadidlar harakati, mahalliy aholining jamoat tashkilotlari. Xalq vakillarining birinchi majlisi. «Sho'roi islom» tashkilotining tuzilishi va uning faoliyati. Toshkentda musulmonlarning butun Turkiston s'ezdi (1917 yil 17-21 aprel) va unda ko'rilgan masalalar. Butunturkiston musulmonlarining II O'lka s'ezdi (1917 yil sentyabr). "Ittifoqi muslimin"ning tuzilishi. O'lkada qurolli to'ntarishning amalga oshirilishi, shahar va tumanlarda sovet hukumatining o'rnatilishi.

Toshkentdagi Xalq Komissarlari Sovetining tashkil etilishi va faoliyati. Mahalliy siyosiy tashkilotlarning faoliyatini Qo'qondan turib davom ettirilishi. 1917 yil Qo'qon shahrida o'lka musulmonlarining IV favqulodda s'ezdining ish boshlashi va Turkistonni Rossiya Federativ Respublikasi tarkibida hududiy jihatdan muhtor deb e'lon qilinganligi. Turkiston muhtoriyati rahbarlari va ularning faoliyati. Turkistonda xalq hukumatini keng jamoatchilik tomonidan olqishlanishi. Turkiston muhtoriyati hukumati tuzilganidan keyingi siyosiy kurashlar. Turkiston muhtoriyatining sovet hukumati tomonidan tor-mor etilishi. Qo'qon fojeasi, uning ayanchli oqibatlari va sovetlarning o'lkada yakka hukmron bo'lib qolishlari. Sovetlarning iqtisodiy tadbirlari va ularning oqibatlari.

49-mavzu. Turkistonda sovet hokimiyatiga qarshi qurolli harakat

Turkiston o'lkasida Milliy ozodlik va istiqlol uchun harakatning boshlanishi, uning sabablari. Siyosiy vaziyat. Milliy vatanparvarlarning qo'lga qurol olishlari va bolsheviklar rejimiga qarshi istiqlolchilik harakatini keng tus olishi. Harakatning kuchlari va bosqichlari. Farg'ona vodiysida istiqlolchilik xarakati, ularning namoyondalari. Kichik va Katta Ergashlar. Muhammad Aminbek Ahmadbek o'g'li (Madaminbek), Shermuhammadbek va boshqalar. O'lkadagi istiqlolchilik xarakatining o'ziga xos milliy xarakteri va xususiyatlari. BXR va XXSRdagi harakatlarning xususiyatlari. Ayrim guruhlarining bu harakatdan o'z manfaatlari yo'lida foydalanishga intilishi. Turkistonda mustamlakachilarga qarshi qarshilik harakatining bostirilishi, uning sabablari va saboqlari.

50-mavzu. Turkistonda sovet boshqaruv tizimining mustahkamlanishi, ijtimoiy-iqtisodiy sohadagi o'zgarishlar

Sovet-mustabid boshqaruv tizimining shakllanishi. Moliya, sanoat tarmoqlari, transport, hunarmandchilikdagi o'zgarishlar. Iqtisod sohasidagi yangi chora tadbirlar. Yangi iqtisodiy siyosat (YaIS) (1921 y.) va uning mazmun - mohiyati. Soliqlar tizimini joriy etish. Turkiston iqtisodiyotidagi kelishmovchiliklar. Turkiston Iqtisodiy Kengashi (Turk EKOSO)ning tuzilishi (1921y. mart). TurkekOSO tarkibida Davlat rejalashtirish Komissiyasi (Gosplan)ni tashkil etilishi. Pul islohoti, markaziy bank bo'linmalari, Turkiston banklarini tashkil etilishi. Sanoat va hunarmandchilik sohaslariga nisbatan iqtisodiy siyosatdagi liberallashtirish (kelishuvchilik). Agrar sohadagi munosabatlar, yer munosabatlari, paxtachilik va u bilan bog'liq sanoat korxonalarini faoliyati. SHirkat xo'jaliklari, kooperatsiya turlari. Ijtimoiy hayotdagi ahvol. Sovet hukumati iqtisodiy siyosatining mustamlakachilik mohiyati.

51-mavzu. Xorazm xonligi va Buxoro amirligining qizil armiya tomonidan tugatilishi. XXSR va BXSRRning tashkil topishi. Markaziy Osiyoda Milliy hududiy chegaralanishning o'tkazilishi

1917-1920 yillarda Xorazm xonligidagi ijtimoiy - iqtisodiy ahvol. Siyosiy o'zgarishlar (Yosh xivaliklar partiyasi faoliyati). Xonlikda vaziyatning keskinlashib borishi. Asfandiyorxonning olib borgan ichki va tashqi siyosati. Junaidxonning (1857-1938) faoliyati. Asfandiyorxonning o'ldirilishi, Said Abdulloni xon deb e'lon qilinishi va uning taxtdan voz kechishi. Hokimiyatni muvaqqat inqilobiy xukumat qo'lga o'tishi. 1920-1924 yillarda Xorazmdagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar, Butunxorazm birinchi qurultoyi va Xorazm Xalq Sovet respublikasi tuzilganligini e'lon qilinishi (1920 yil 26 aprel). Xukumat raisi Polvonniyoz Xoji Yusupov, muovnlari - Jumaniyoz Sultonmurodov, Qo'shmamedxon Sapievlar faoliyati. G'oyaviy - siyosiy kurash. Xorazmda vatanparvarlar harakati. Xalq xo'jaligining ahvoli, aholi turmush darajasi.

1917-1920 yillarda Buxoro amirligidagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy holat. Amir Said Olimxon yurgizgan ichki va tashqi siyosat. «Yosh buxoroliklar» tashkiloti faoliyati. 1918 yil mart oyi voqealari. Vaziyatning keskinlashib borishi F.Kolesov voqeasi, Qizil tepa bitimi (1918 y. 25 mart). F. Xo'jaev, A.Fitrat va boshqalarni milliy harakatdagi faolliklari. Buxoro amirligining tugatilishi, Buxoro Xalq Sovet respublikasining tashkil etilishi. 1920-1924 yillardagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy jarayonlar.

Markaziy Osiyo - Turkiston xalqlarining yagona va umumiy vatani. «Markaz»ning tarixan tarkib topgan uchta (Turkiston, Buxoro va Xorazm) davlatlarini tugatib o'rniga yangi davlat tuzish g'oyasi). Milliy respublikalar va viloyatlar tuzishga ko'rsatma berilishi va uning siyosiy jihatdan asoslanishi. TASSRni bo'lib tashlash, Buxoro hamda Xorazm Xalq Sovet Respublikalarini tuzish uchun RKP (b) MK hamda Turkkommissiya o'tkazgan tadbirlari, tuzgan loyihalari o'tkazgan tazyiqlar va chiqarilgan qarorlar. Turkkommissiya raisi

Y.Rudzutak bilan Turor Riskulov boshchiligida bir guruh milliy yetakchilar o'rtasidagi munozarali nizolar. Markaziy Osiyoni milliy - hududiy jihatdan qayta tuzish masalasini partiya organlarida muhokama qilinishi. Markaziy Osiyo byurosi (Sredazbyuro)ning roli (1922-1923 yy.). Markaziy Osiyoni chegaralab bo'lish va milliy respublikalar tuzish masalasini Turkiston, Buxoro va Xorazm respublikalari MIQ hamda Kompartiya majlislarida muhokama qilinishi va ularning chegaralanishga bildirgan roziliklari hamda qabul qilgan rezolyutsiyalari. Milliy – hududiy chegaralanish. O'zbekiston SSRning tuzilishi. Yer maydoni, aholisi. O'zbekiston SSRning SSSR tarkibiga kirishi.

52-mavzu. O'zbekiston 1925-1941 yillarda

O'zbekistondagi ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar. SSSRda boshqaruvning ma'muriy-buyruqbozlik tuzimining qaror topishi va mustahkamlanishi. Partiyaning davlat apparatini «mahalliyashtirish» niqobi ostida yurgizgan siyosati. O'zbekiston SSRning yangi Konstitutsiyasini qabul qilinishi va uning respublikada ma'muriy-buyruqbozlik tizimini mustahkamlashdagi roli. Sanoat korxonalarining tashkil etilishi va faoliyati. Kishloq xo'jaligi, jamolashtirish siyosati va uning oqibatlarini.

Xalq ta'limi, maorif sohasida bajarilgan ishlar, maktab qurilishi. O'qitishning shakl va usullari, an'anaviy maktablarni tugatish, maktablarni pedagogik kadrlar bilan ta'minlanishi. Xalq ta'limiga buyruqbozlik nuqtai nazaridan turib yondashuvning kuchayib borishi. XX asr 30 – yillar boshlarida yozuvchi va adiblar faoliyati. O'zbek Milliy dramaturgiyasi va musiqa, teatr va kino. Mustabid tuzimning qatag'on siyosati. «O'n sakkizlar guruhi», «Inog'omovchilik», «Qosimovchilik». Atoqli ma'rifatchi Munavvar Qori Abdurashidxonov boshchiligidagi «Milliy istiqlol» tashkilotining tor-mor etilishi. Partiya, sovet xo'jalik xodimlari, harbiylar, ziyolilar, ruhoniylar, ishchilar va kolxozchilar orasida ham «tozalash» ishlarini o'tkazilishi. Milliy rahbar kadrlar (Akmal Ikromov, Usmon Yusupov) hayoti va faoliyati. Sovet qatag'on siyosatining asoratlari.

53-mavzu. O'zbekiston ikkinchi jahon urushi yillarida (1941-1945 yillar)

Ikkinchi jahon urushining boshlanishi. O'zbek xalqining yuksak gumanizmi. Urushning og'ir yillarida o'zbek xalqining asosiy ma'naviy-ahloqiy hususiyatlari va insorparvarligining yorqin namoyon bo'lishi. Respublika ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatini urushga safarbar etilishi, frontga safarbar qilinganlardan tuzilgan milliy brigadalar.

Ikkinchi jahon urushida Qoraqalpog'iston respublikasi mehnatkashlarining faol ishtiroki. Qoraqalpog'istonlik o'g'lonlarning jangohlardagi qahramonlik jasoratlari.

Frontga yuborilgan qishloq xo'jalik maxsulotlari. Mudofaa uchun shaxsiy jamg'armalar. Evakuatsiya qilingan aholiga hamda jangchilar oilalariga g'amxo'rlik va mehribonlik. Urush yillarida fan va madaniyat. Fanlar Akademiyasi va ilmiy tekshirish institutlarining faoliyati. Adabiyot va san'at.

54-mavzu. 1917-1991 yillarda Qoraqolpog'iston (sovet xokimiyatini o'rnatilishi va mustahkamlanishi)

1917-1918 yillarda Turkiston o'lkasining Amudaryo bo'limidagi siyosiy jarayonlar. Ijtimoiy-iqtisodiy vaziyat. Yer-suv munosabatlari. "Harbiy kommunizm" siyosati, yangi iqtisodiy siyosatning o'tkazilishi. Sovetlar hukmronligining Amudaryo viloyati iqtisodiyotiga salbiy ta'siri. Kadrlar masalasi, undagi nomutanosib siyosat, 1917-1924 yillarda Qoraqolpog'istonda sovet xokimiyati boshqaruv tizimining mustahkamlanishi va uning milliy siyosati. Milliy mustaqillik uchun kurashning davom etishi. Qoraqolpog'iston muhtor viloyatining tuzilishi (1925 fevral), xo'jalik tarmoqlaridagi o'zgarishlar. Qishloq xo'jaligidagi o'zgarishlarning xususiyatlari. 1946-1991 yillarda Qoraqolpog'istondagi ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlar. Qishloq xo'jaligi, sanoat sohasi va madaniy-ma'rifiy sohalardagi o'zgarishlar.

55-mavzu. O'zbekiston 1946-1985 yillarda

Ijtimoiy siyosiy tuzum. Kompartiya siyosati va mafkurasidagi ko'zbo'yamachiliklar va uning inqirozga yo'l tutishi. KPSS yakka hukmronligining xalokat tomon borishi. SH.R.Rashidovning davlat va jamoat arbobi sifatidagi faoliyati. Respublika sanoat taraqqiyotining bir tomonlama yo'nalishi. Sanoat tarmoqlari. O'zbekistonning industrial rivojlanishi – ishchi va mutaxassis kadrlar tayyorlash. Agrar sohadagi yutuq va kamchiliklar, ma'naviy madaniy hayot. Adabiyot va san'at. Ekologik muammolarning yuzaga kelishi, keskinlashuvi va oqibatlari. Orol fojeasi.

56-mavzu. 1985-1991 yillarda O'zbekistondagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy jarayonlarning xususiyatlari

Mamlakatdagi ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy hayot. "Qayta qurish" siyosati. "Qayta qurish" yillarida O'zbekiston iqtisodiyotidagi inqirozli jarayonlarning kuchayishi. O'zbek xalqining milliy o'zligini anglashining boshlanishi. O'zbekistonda ijtimoiy-siyosiy inqirozning yanada keskinlashuvi. O'zbekistonda kadrlarga bo'lgan munosabat. O'zbek ishi", "Paxta ishi" kabi kampaniyalarning o'tkazilishi. Millatlararo munosabatlarning keskinlashuvi. Davlat tili to'g'risida qonunning qabul qilinishi. O'zbekiston bilan Markaz munosabatlarning keskinlashuvi. Ijtimoiy jarayonlar. O'zbekistonda Prezidentlik boshqaruvining joriy etilishi. I.A. Karimovning O'zbekiston Prezidenti etib saylanishi. "Mustaqillik Deklaratsiyasi"ning qabul qilinishi.

III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlarida talabalar O'zbekiston tarixi fanidan ma'ruza darslarida olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash bilan birga, seminarlar mavzulari bo'yicha tayyorgarlik ko'rish jarayonida qo'shimcha adabiyotlar va tarixiy manbalar bilan tanishish orqali qo'shimcha bilim va xulosalar chiqarish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. Natijada ularning bilim doiralari ilmiy jihatdan asoslangan holda kengayadi.

“O‘zbekiston tarixi” fani bo‘yicha seminar mashg‘ulotlarining tavsiya etiladigan mavzulari:

1. Ibtidoiy jamoa davri tarixining manbashunosligi va tarixshunosligi.
2. Markaziy Osiyo ibtidoiy tarixining davri va bosqichlari.
3. Ibtidoiy jamoa davrining tabiiy shart-sharoitlari.
4. Muste davrining xususiyatlari.
5. Ibtidoiy odamlar guruhi va antropogenez jarayoni.
6. O‘zbekiston hududida mezolit va neolit davrlarining xususiyatlari.
7. O‘zbekiston hududida eneolit, bronza va ilk temir davrlarining xususiyatlari.
8. Markaziy Osiyodagi ilk davlat uyushmalari (VIII-VI asrlar) qadimgi Xorazm, Baqtriya, So‘g‘diyona davlatlari.
9. Eron Ahamoniylariga qarshi kurashlar.
10. Ellinizm davrida Markaziy Osiyo. Yunon-Baqtriya va Parfiya davlatlari.
11. Qang‘, Davan va Xorazm davlatlari.
12. Kushon davlati.
13. Buyuk Ipak yo‘li.
14. Ilk o‘rta asrlarda yer egaligi munosabatlari.
15. Xioniylar va Kidariylar davlati.
16. Eftaliylar davlati.
17. Turk xoqonligi.
18. VI-VII asrlarda So‘g‘d, Farg‘ona va Xorazm.
19. Markaziy Osiyoning arablar tomonidan bosib olinishi.
20. Arab xalifaligi hukmronligiga qarshi xalq ozodlik harakatlari.
21. Tohiriylar davlati. Safforiylar davlati.
22. Somoniylar davlati.
23. Somoniylar davrida Movarounnahrda ijtimoiy-iqtisodiy hayot.
24. Somoniylarning davlat boshqaruvi va mudofaa tizimi. qoraxoniylar davlati.
25. Qoraxoniylar davlatining tashkil topishi.
26. G‘aznaviylar davlati.
27. Saljo‘qiylar davlati.
28. Xorazmshohlar davlati.
29. IX-XII asrlarda Movarounnahr va Xurosonda madaniy hayot.
30. Movarounnahr va Xurosonning mug‘ullar tomonidan bosib olinishi.
31. Movarounnahr CHig‘atoy ulusi tarkibida.
32. Amir Temur davri tarixining asosiy manbalari.
33. Amir Temurning yakka hukmronlik yillari (1370-1405).
34. Amir Temur saltanatining ma‘muriy va harbiy tuzilishi.
35. Temuriylar davrida Movarounnahrda siyosiy hayot.
36. Amir Temur va temuriylar davrida ilm fan ravnaqi.
37. Amir Temur va temuriylar davrida me‘morchilik.
38. Dashti Qipchoq va Temuriylar davlati.
39. Movarounnahrda shayboniylar hukmdorligi.
40. Buxoro xonligining tashkil topishi.

41. O'zbek xonliklarining tashkil topishi.
42. O'zbek xonliklarida etnik –qabilaviy munosabatlar.
43. Shayboniylar davrida ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy hayot.
44. Ashtarxoniylar davrida Movarounnahrda siyosiy jarayonlar.
45. XVII-XVIII asrlarda Buxoro xonligining iqtisodiy va madaniy ahvoli.
46. Qo'qon xonligining tashkil topishi.
47. Qo'qon xonligining iqtisodiy va madaniy hayoti.
48. Qo'qon va Buxoro munosabatlari.
49. Xorazm xonligi Shayboniylar davrida.
50. Xorazm xonligi qo'ng'irotlar davrida.
51. Xiva–Buxoro–Eron munosabatlari. Xorazm xonligi va qoraqalpoqlar.
52. Qoraqalpoqlar XVI-XIX asrlarda.
53. Toshkent bekligi va uning Markaziy Osiyo ijtimoiy-siyosiy hayotida tutgan o'rni.
54. O'zbek xonliklarining jahon tarixidagi o'rni.
55. O'zbek xonliklari davrida milliy mafkura.
56. Toshkent uchun jang shaxarning egallanishi.
57. Turkiston viloyatining tashkil etilishi.
58. Buxoro amirligiga qarshi harbiy harakatlarning daslabki bosqichi.
59. Jizzaxga xujum.
60. Mustamlaka sharoitida Turkistonda mahalliy maorif.
61. Turkistonda rus-tuzem maktablari va ularning faoliyati.
62. Turkiston o'lkasida ilmiy jamiyatlarning tashkil etishi.
63. Ularning ijtimoiy hayotda tutgan o'rni.
64. Milliy san`at va hunarmandchilik.
65. Chorizmning Turkistondagi ruslashtirish siyosati va uning oqibatlari.
66. Jadidchilik harakatining vujudga kelishidagi tarixiy shart-sharoitlar.
67. Turkiston o'lkasida jadidchilik harakati.
68. Jadidchilik harakatining ijtimoiy-siyosiy mohiyati va jadidlar tafakkuri.
69. 1917 yil fevral va oktyabr to'ntarishining Turkistonga ta'siri.
70. Turkiston Muxtoriyati. Sovet hokimiyatiga qarshi kurash va uning oqibatlari.
71. Markaziy Osiyoda milliy – chegaralanish va uning oqibatlari.
72. Sovetlarning O'zbekistondagi qatag'onlik siyosati va uning oqibatlari.
73. XX asrning 30 yillarida O'zbekistonda ijtimoiy – iqtisodiy va madaniy hayot.
74. II Jahon urushi yillarida O'zbekiston.
75. O'zbekiston 1946-1985 yillarda. Mustaqil O'zbekiston Respublikasining tashkil topishi va uning tarixiy ahamiyati.
76. O'zbekistonning o'ziga xos istiqlol va taraqqiyot yo'li.
77. O'zbekistonda demokratik, fuqarolik jamiyati asoslarining shakllantirilishi, amalga oshirilgan siyosiy o'zgarishlar.
78. Iqtisodiy islohotlar, xususiy mulkchilikning shakllanishi. O'zbekistonda bozor munosabatlarining rivojlanishi.
79. Mustaqillik yillarida O'zbekistonning ma'naviy va madaniy taraqqiyoti.

80. O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasida amalga oshirilgan islohotlar.
81. O'zbekiston Respublikasi tarkibida Qoraqalpog'iston Respublikasi.
82. O'zbekiston va jahon hamjamiyati.
83. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlanti-rishning beshta ustuvor yo'nalishlari bo'yicha Harakatlar strategiyasida davlat va jamiyat qurilishi tizimini takomil-lashtirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilanishi.
84. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlanti-rishning beshta ustuvor yo'nalishlari bo'yicha Harakatlar strategiyasida qonun ustuvorligini ta'minlash va sud-huquq tizimini yanada isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilanishi.
85. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlanti-rishning beshta ustuvor yo'nalishlari bo'yicha Harakatlar strategiyasida iqtisodiyotni rivojlantirish va liberal-lashtirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilanishi.
86. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlanti-rishning beshta ustuvor yo'nalishlari bo'yicha Harakatlar strategiyasida ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilanishi.
87. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlanti-rishning beshta ustuvor yo'nalishlari bo'yicha Harakatlar strategiyasida xavfsizlik, millatlararo totuvlik va diniy bag'rikenglikni ta'minlash hamda chuqur o'ylangan, o'zaro manfaatli va amaliy tashqi siyosat sohasidagi ustuvor yo'nalishlarni belgilanishi.

Izoh: Ishchi fan dasturini shakllantirish jarayonida ishchi o'quv rejada mazkur mashg'ulot turiga ajratilgan soat hajmiga mos ishlar tanlab bajariladi.

IV. Kurs ishi mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Kurs ishning tahminiy mavzulari:

1. Ibtidoiy jamoa davri tarixining manbashunosligi va tarixshunosligi.
2. Eneolit – mis-tosh davri tarixi.
3. Ibtidoiy e'tiqodlar va tasviriy san'atning paydo bo'lishi.
4. Markaziy Osiyo ibtidoiy davri tarixining bosqichlari.
5. "Avesto"ning tarixiy manba sifatidagi o'rni. "Avesto" tili. "Avesto" va zaratushtra.
6. Ahamoniylar saltanatining tashkil topishi va Markaziy Osiyoni bosib olishi.
7. Makedoniyalik Aleksandrning harbiy yurishlari. Aleksandr va Spitaman.
8. Salavkiylar davrida ellin madaniyatining tarqalishi va aralash madaniyatning shakllanishi.
9. Yuechji–Kushon va Kushon davlati.
10. Eftaliylar davlati
11. Markaziy Osiyoning arablar tomonidan bosib olinishi.
12. Arablar bosqinidan so'ng Movarounnahr va Xurosonda ijtimoiy-iqtisodiy hayot.
13. Movarounnahr va Xurosonda arablar bosqiniga qarshi xalq ozodlik harakatlari.
14. Abu Muslim qo'zg'aloni.
15. Somoniylarning davlat boshqaruvi va mudofaa tizimi

16. Somoniylar davrida Movarounnahrda ijtimoiy-iqtisodiy hayot.
17. Qoraxoniylar sulolasining hokimiyatga kelishi. Qoraxoniylarning Movarounnahrda hujumlari.
18. Xorazmshohlar davlati.
19. G'aznaviylar davlatining tashkil topishi.
20. IX-XII asrlarda Movarounnahr va Xurosonda madaniy hayot.
21. Movarounnahr va Xurosonning mug'ullar tomonidan bosib olinishi.
22. Chig'atoy ulusida ijtimoiy hayot.
23. Mahmud Tarobiy qo'zg'oloni
24. Amir Temur va temuriylar davlatining g'arb davlatlari bilan aloqalari
25. Amir Temur va temuriylar davlatining sharq davlatlari bilan munosabatlari.
26. Amir Temur davlat boshqaruvi tizimida sud-huquq munosabatlari.
27. Amir Temur davlatining tashkil topishi.
28. Amir Temurning harbiy yurishlari.
29. Anqara jangi va uning ahamiyati.
30. Amir Temur davri me'morchiligi.
31. Amir Temur davrida ijtimoiy va iqtisodiy hayot.
32. Amir Temur davrida ichki va tashqi siyosati.
33. Amir Temur va temuriylar davrida savdo va pul munosabatlari.
34. Temuriylar davrida saroy qabul marosimlari.
35. Amir Temurning suyurg'ol siyosati.
36. Temuriylar davrida Chig'atoy "soxta xon"lari faoliyati.
37. Abu Said mirzo davrida Xuroson va Movarounnahr.
38. Temuriylar davrida irrigatsiya tizimi.
39. Temuriylar davrida Movarounnahr va Xurosondagi ijtimoiy va iqtisodiy hayot.
40. Shoxruh Mirzo faoliyati.
41. Zahiriddin Muhammad Boburning hayoti va faoliyati.
42. Movarounnahrda Shayboniylar hukmronligining o'rnatilishi.
43. Abdullaxon hukmronligi davrida Buxoro xonligi.
44. Ubaydullaxon – ma'rifatparvar hukmdor va sarkarda.
45. Shayboniylar va Safaviylar o'rtasidagi harbiy-siyosiy munosabatlar.
46. Shayboniylar va Boburiylar o'rtasidagi diplomatik munosabatlar.
47. Ashtarxoniy hukmdorlari faoliyati.
48. Ashtarxoniy va Safaviylar o'rtasidagi munosabatlar.
49. Buxoro amirligida davlat boshqaruvi tizimi.
50. Buxoroning mang'it amirlari tarixi.
51. Amir Shohmurod – shariatpanoh Buxoro amiri.
52. Amir Nasrulloning tarixiy portreti.
53. Buxoro amirligida savdo-tovar-pul munosabatlari.
54. Buxoro amirligi davlat boshqaruvida mansab va unvonlar.
55. Buxoro xonligida hunarmadchilik va savdo-sotiq munosabatlari.
56. Buxoro xonligining Shayboniylar davrida sud-huquq tizimi.
57. Qo'qon xonligining tashkil topishi.

58. Qo'qon xonligi davlat boshqaruvida mansab va unvonlar.
59. Qo'qon xonligida ijtimoiy-iqtisodiy hayoti.
60. Umarxon – Amiriy faoliyati.
61. Qo'qon xonligida harbiy qo'shin va tarkibi.
62. Qo'qon xonligida yer egaligi va sug'orish tizimi.
63. Buxoro amirligi va Qo'qon xonligi o'rtasidagi munosabatlar.
64. Xorazm xonligi Qo'ng'irotlar sulolasi davri tarixi.
65. Xorazm xonligida yer-suv munosabatlari.
66. Xorazm xonligida davlat boshqaruv tizimi va Kengash (Devon) faoliyati.
67. Xorazm xonligining tashkil topishi va siyosiy tarixi.
68. Abulg'oziy Bahodirxon faoliyati.
69. Muhammad Raximxon I – qo'ng'irotlari sulolasining yerik namoyandasi.
70. Xorazm xonligi va Qoraqalpoqlar ijtimoiy, madaniy xayotining uyg'unligi.
71. Qoraqalpoq xalqi va davlatining shakllanishi.
72. Qoraqalpoqlar ma'naviy madaniyatining o'ziga xosliklari.
73. Markaziy Osiyo xonliklarini Rossiya imperiyasisi tomonidan bosib olinishi.
74. Turkiston general-gubernatorligini tashkil etilishi.
75. Rossiya imperiyasining Turkistondagi mustamlaka ma'muriy-boshqaruv siyosatining mohiyati.
76. 1873 yil Xorazm xonligiga qarshi yurish. Gandimiyon shartnomasi.
77. Rossiya imperiyasi va Buxoro qo'shinlari o'rtasidagi dastlabki harbiy to'qnashuvlar.
78. Toshkent «Vabo isyoni».
79. «Po'latxon» qo'zg'oloni.
80. Andijon qo'zg'oloni. Dukchi eshon.
81. Turkiston general-gubernatorligining maorif sohasidagi siyosati.
82. XIX asr oxiri XX asr boshlarida Buxoro amirligi va Xorazm xonligida ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayot.
83. Birinchi Jahon urushining Turkiston o'lkasiga ta'siri.
84. Jadidchilik harakatining vujudga kelishidagi tarixiy shart sharoitlar.
85. Jadid maktablari tashkil topishi va rivojlanishi.
86. Jadid milliy matbuoti.
87. 1917 yil fevral inqilobi va Oktyabr to'ntarishi.
88. Turkiston muhtoriyati - milliy demokratik davlatchilikning dastlabki tajribasi.
89. Farg'ona vodiysida istiqlolchilik xarakati, ularning namoyondalari.
90. Xorazm xonligi va Buxoro amirligining qizil armiya tomonidan tugatilishi.
91. O'zbekiston SSRning tashkil topishi.
92. O'zbekiston ikkinchi jahon urushi yillarida (1941-1945 yillar).
93. O'zbekiston mustaqillik yo'lida (1985-1989 yillar).
94. O'zbekiston Davlat suverenitetining e'lon qilinishi.
95. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining shakllantirilishi.
96. Demokratik saylov tizimini barpo etilishi va uning asosiy tamoyillari.
97. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish

- bo'yicha Harakatlar strategiyasi va unda belgilangan ustuvor yo'nalishlar.
98. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining shakllantirilishi.
99. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va davlat ramzlarining qabul qilinishi.
100. "Qayta qurish" siyosati.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limdan ko'zlangan maqsad va vazifalar - bu talabalarda mustaqil bilim olish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.

Mustaqil ta'lim seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rishdan tashqari fan dasturida ko'rsatilmagan, ammo fan bo'yicha talabaning bilim doirasini kengaytiruvchi qo'shimcha mavzular doirasida berilgan topshiriqlarni bajarishni o'z ichiga oladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Markaziy Osiyoning ibtidoiy davri tarixiga oid adabiyotlar bibliografiyasi ro'yhatini tuzish.
2. Markaziy Osiyodagi ilk paleolit davri ibtidoiy manzilgohlari xartasini tuzish.
3. Markaziy Osiyodagi o'rta paleolit davri ibtidoiy manzilgohlari xartasini tuzish.
4. Markaziy Osiyodagi so'nggi paleolit davri ibtidoiy manzilgohlari xartasini tuzish.
5. Markaziy Osiyodagi mezolit davri ibtidoiy manzilgohlari xartasini tuzish.
6. Markaziy Osiyodagi neolit davri ibtidoiy manzilgohlari xartasini tuzish.
7. Markaziy Osiyodagi eneolit davri ibtidoiy manzilgohlari xartasini tuzish.
8. Markaziy Osiyodagi bronza davri ibtidoiy manzilgohlari xartasini tuzish.
9. Markaziy Osiyolik mashhur arxeologlar haqida biografik ma'lumotlar to'plash.
10. Markaziy Osiyodagi ibtidoiy tasviriy san'at asarlari bo'yicha albom to'plash.
11. Har bir mavzuga oid adabiyotlar ro'yhatini tuzish.
12. O'zbekiston Davlat tarixi muzeyining ekspozitsiyalarini o'rganish.
13. Milliy qahramonlar To'maris, Shiroq va Spitamen haqida tarixiy esse yozish.
14. Aleksandr Makedonskiyning harbiy yurishlari xartasini chizish.
15. Internet sahifalaridan Aleksandr Makedonskiyning Markaziy Osiyoga yurishiga oid materiallar to'plash.
16. "Buyuk Ipak yo'li - muloqot yo'li" mavzusida ilmiy maqola yozish.
17. Markaziy Osiyoda buddaviylikning yoyilishi haqida referat yozish.
18. Zardo'shtiylik e'tiqodi va Markaziy Osiyo mavzuida kichik tadqiqot olib borish.
19. Ellin davrida Markaziy Osiyo madaniyati mavzusida albom tayyorlash.
20. Qadimgi yozuvlar haqida (Xorazm, Kushon, Baqtriya, Eftal yozuvlarining tarixi) ma'ruza tayyorlash.
21. "Islom va uning mohiyati" mavzusida referat tayyorlash.

22. Islomdagi mazhablar tarixidan tarixiy ma'lumotnoma to'plash.
23. Arab xalifalari shajarasini tuzish.
24. Xadisi-sharif umuminsoniy qadriyat haqida tarixiy esse yozish.
25. Qur'oni Karimning o'rganilishi tarixidan mavzusida ilmiy maqola tayyorlash.
26. «Islom va tasviriy san'at» mavzusidagi munozaraga materiallar tayyorlash.
27. O'zbekiston tarixi muzeyidan qadimgi davrga oid ekspozitsiyalarni o'rganish.
28. O'zbekistondagi muqaddas qadamjolar ro'yhatini tuzish.
29. Imom Buxoriy buyuk muhaddis alloma haqida ma'ruza tayyorlash.
30. «Burhoniddin Marg'inoniy va Markaziy Osiyo fiqh maktabi» mavzusida yozma ish yozish.
31. Somoniylar shajarasini tuzish.
32. Qoraxoniylar shajarasini tuzish.
33. Saljuqiylar shajarasini tuzish.
34. G'aznaviylar shajarasini tuzish.
35. Xorazmshohlar shajarasini tuzish.
36. «Vatan Ozodligi va Jaloliddin Manguberdi» mavzusida insho yozish.
37. Ulug'bek davriga oid olimlar ro'yhatini tuzish.
38. Temuriy hukmdorlar ro'yxatini tuzish.
39. Temur davlatining tuzilishi chizmasini chizish.
40. Internet yordamida horijda Temur haqida chop etilgan kitoblarning ro'yxatini tuzish.
41. Temur va temuriylar muzeyi ekspozitsiyalari bilan tanishish natijasida Temurning harbiy yurishlari bo'yicha xaritalar chizish.
42. Temur va temuriylar davri me'moriy yodgorliklari tarixini aks ettiruvchi fotoalbom tayyorlash.
43. Temuriylar shajarasini tuzish
44. XVI-XIX asrlarda tarixshunoslik.
45. O'zbek xonliklari davrida oid manbalar va adabiyotlar.
46. O'zbek xonliklarining siyosiy xaritasi.
47. O'zbek xonliklarida etnik qabilalarning joylashuvi.
48. XVI-XIX asrlarda aholining maishiy turmush tarzi.
49. O'zbek xalqining shakllanish jarayonlari.
50. Shayboniylar davrida ijtimoiy tizimi.
51. Abdullaxon yirik davlat arbobi mavzusida tezis tayyorlash.
52. Shayboniylarning davlat boshqaruvi tizimi.
53. Shayboniylar davlatida mahalliy boshqaruv tizimi.
54. Shayboniylar harbiy qo'shinining tuzilishi.
55. Buxoro xonligida yer egaligi shakllari.
56. Buxoro amirligida saroy unvonlari va mansablari.
57. Qo'qon xonligida saroy unvonlari va mansablari.
58. Qo'qon xonligida harbiy-ma'muriy mansablar va unvonlar.
59. Qo'qon xonligida diniy unvon va mansablar.
60. Xorazm xonligida oliy darajali saroy unvonlari va mansablari.

61. Xorazm xonligida Kengash (Devon) tarkibi va faoliyati.
62. O'zbek xonliklarining o'zaro munosabatlari va xalqaro savdo-diplomatik aloqalari.
63. O'zbek xonliklari va milliy g'oya.
64. O'zbekiston Davlat tarixi muzeyi ekspozitsiyalari va zaxira fondlarida ishlash.
65. Markaziy Osiyo xonliklarini chor Rossiyasi tomonidan bosib olinishiga bag'ishlangan ko'rgazmalarni yozib chiqish (Qo'qon, Buxoro, Xiva xonliklari).
66. Muzey zahira fondlarida saqlanayotgan ko'rgazmalar katalogini tuzib chiqish.
67. O'rganilayotgan davr bo'yicha arxiv fondlari katalogini tuzish (masalan: mavzu: 1916 yil milliy-ozodlik harakati. Toshkent shahri misolida).
68. Jadidchilik harakatining ijtimoiy-siyosiy mohiyati va jadidlar tafakkuri.
69. Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy Kutubxonasi «Nodir kitoblar» fondida saqlanayotgan «Turkiston to'plami» jamlamasi asosida mustamlaka tarixiga oid maqolalarni o'rganish.
70. O'zbekiston tarixiga oid (XIX asr ikkinchi yarmi XX asr II yarmiga oid) internet saytlarini o'rganish (masalan Turkiston muhtoriyati mavzusi).
71. Sovetlarning YaIS (NEP) siyosatini adabiyotlarda yoritilishini ilmiy taxlil qilish.
72. Milliy chegaralanish siyosati. Maqsad va vazifalar.
73. 1917-1924 yillarda Buxoro xududi.
74. Amir Said Olimxonning «Buxoro xalqining xasrati tarixi».T.; «Fan»,1991, asarining tafsiloti.
75. «Yosh Buxoroliklar» tashkiloti xaqida referat yozish.
76. Fayzulla Xo'jaev. 1-2-3-tomlar, T.: «Fan», 1976-1980 y. kitoblari ustida ishlash va maqola yozish.
77. Ma'naviyat va milliylik uchun kurash (1917-1924 y).
78. «Chig'atoy guringi» (1919-1921y.) tashkiloti (Munavvar Qori, Fitrat, Cho'lpon, A.Qodiriy va b.) faoliyatini o'rganish va referat yozish.
- 35
79. O'zbekistonda mustabid ma'muriy-buyruqbozlik tizimini shakllanishi.
80. Qatag'onlik va jamolashtirish siyosati va uning fojiiyaviy oqibatlari.
81. Qatag'on qurbonlari muzey materiallarini o'rganish bo'yicha referat yozish.
82. O'zbekistonlik jangchilarning frontlardagi faoliyati.
83. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi. O'zbekistonda ijtimoiy sohada amalga oshirilayotgan o'zgarishlar.
84. Mustaqillik yillarida davlat boshqaruvi tizimida amalga oshirilgan islohotlar.
85. Yuksak ma'naviyatli yoshlarni tarbiyalashda Markaziy Osiyo allomalari ilmiy merosining o'rni (allomalarning ilmiy faoliyati misolida).
86. O'zbekiston Respublikasida ommaviy axborot vositalarining faoliyati

	<p>(o'zgarish va muammolar)</p> <p>87. Qishloq xo'jaligi va sanoat sohasidagi o'zgarishlar.</p> <p>88. O'zbekistonda inson huquqlari va erkinliklari kafolatining yaratilishi.</p> <p>89. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlarning yangi bosqichlari</p> <p>90. O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimida yangi islohotlarning amalga oshirilishi.</p> <p>91. O'zbekistonning tashqi siyosati borasidagi yangi davr</p>
3.	<p>VI. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● O'zbekiston tarixining asosiy bosqichlari; O'zbekiston tarixining ma'lum bir tarixiy hodisalari; jahon tarixida O'zbekistonning tutgan o'rni; ● zamonaviy jarayonlarda O'zbekistonning jahon hamjamiyati bilan integratsiyasi; tarixiylik va xolislik nuqtai nazaridan O'zbekiston tarixi muammolarning ishlab chiqilishi jarayonlarini bilishi kerak; ● O'zbekiston tarixining dolzarb muammolarini o'rganish va metodologiyasini ishlab chiqishda milliy g'oyaning ahamiyati; O'zbekiston tarixining turli davrlaridagi tarixiy jarayonlarning o'ziga xosligi haqida; O'zbekistonning mustaqil davlat sifatida rivojlanishi; tarix fani ijtimoiy tafakkur mahsuli ekanligi, ijtimoiy fanlar rivojida tarix fanining muhim voqealar bilan bog'liqligini bilish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. ● Vatan tarixini bilish; ma'naviy-milliy va umuminsoniy masalalar bo'yicha o'z qarashlarini ilmiy asoslashni va ifodalashni bilishi, milliy mustaqillik g'oyalariga amal qiladigan faol hayotiy dunyoqarashga ega bo'lishi; bakalavriat yo'nalishiga mutanosib ravishda raqobatbardosh umumkasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishi; yangi bilimlarni mustaqil egallay olishi, o'z faoliyatini ilmiy asosda tashkil etishi va o'zini kamolotga yetkazish ustida ishlay bilishi; ta'lim yo'nalishi bo'yicha oliy ma'lumotli shaxslarga tegishli lavozimlarning bo'sh o'rinlarida mustaqil ishlay olish tajribasiga ega bo'lishi; bakalavriatning tegishli yo'nalishi doirasida tanlangan ixtisoslik bo'yicha magistratura oliy ta'limini davom ettirish <i>malakalariga ega bo'lishi</i> kerak.
4.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ma'ruzalar; ● interfaol keys-stadilar; ● seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); ● guruhlarda ishlash; ● taqdimotlarni qilish; ● individual loyihalar; ● jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil</p>

mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

6.

IX. Asosiy adabiyotlar

1. O'zbekiston tarixi. Oliy o'quv yurtlarining tarix fakulteti talabalari uchun darslik / Mas'ul muharrir A.S.Sagdullayev. – Toshkent, 2021.
2. Eshov B., Odilov A. O'zbekiston tarixi. I va II kitoblar. – Toshkent, "Donishmand ziyosi", 2020.
3. Zamonov A. O'zbekiston tarixi. III qism. Oliy o'quv yurtlari tarix fakultetlari talabalari uchun darslik. Toshkent, Bayoz, 2023.
4. Zamonov A., Egamberdiyev A. O'zbekiston tarixi. IV qism. Barcha mutaxassisliklar uchun darslik. – Toshkent, Bayoz, 2022.
5. Кобзева О.П. История Узбекистана. Учебное пособие. –Т.: Tamaddun, 2023.
6. Кобзева О.П. Алиназарова Д.В. История Узбекистана (вторая половина XIV – первая половина XIX. Учебное пособие. –Т.: Tamaddun, 2023.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Мирзиёев Ш.М. Миллий таракқиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. Т.1. –Тошкент.: Ўзбекистон. 2017.
2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт таракқиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Тошкент.: Ўзбекистон. 2017.
3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажгимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курашимиз. Тошкент.: Ўзбекистон. 2017.
4. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ. Т.: «Ўзбекистон» 2016.
5. Каримов И.А. Ўзбекистон: миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. - Тошкент: Ўзбекистон, 1996. Т. 1.
6. Каримов И.А. Тарихий хотирасиз келажак йўқ. – Тошкент: Шарк, 1998.
7. Каримов И.А. Юксак маънавият-енгилмас куч. –Т.: Маънавият, 2008.
8. Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. – Тошкент. Ўзбекистон, 2011.
9. Каримов И.А. Она юртимиз бахту иқболи ва буюк келажаги йўлида хизмат қилиш – энг олий саодатдир. –Т., Ўзбекистон. 2015.
10. Азамат Зиё Ўзбек давлатчилиги тарихи: (Энг қадимги даврдан Россия босқинига қадар). Т., 2000.
11. Азизхўжаев А.А. Мустақиллик: курашлар, изтироблар, қувончлар. – Тошкент, 2001.
12. Азизхўжаев А.А. Чин ўзбек иши. – Тошкент, 2003.
13. Абдурахмон Толе. Абулфайзхон тарихи. Т.: Фан, 1959.
14. Абдухолик Абдурасул ўғли. Чин ва Мочин. – Т.: Фан, 2006.

15. Абу Бакр ибн Жафар Наршахий. Бухоро тарихи Т.: Камалак, 1995.
16. Абу Райхон Беруний қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар. Танланма асарлар I жилд, Т.: Фан, 1968.
17. Абу Райхон Беруний. Ҳиндистон. 2-жилд.-Т., 1965.
18. Абу Наср Фаробий. Фозил одамлар шаҳри. - Т., 1993.
19. Абулғози. Шажараи турк. Т.: Чўлпон, 1990.
20. Авесто / Асқар Махкам таржимаси. – Тошкент: Шарқ, 2001.
21. Аскарлов А. Энг қадимги шаҳар. - Т., 2001.
22. Аскарлов А. Ўзбек халқининг этногенези ва этник тарихи. - Т., 2007.
23. Аскарлов А. Ўзбек халқининг келиб чиқиш тарихи. - Т., Ўзбекистон. 2015.
24. Аҳмад ибн Маҳмуд Бухорий. Тарихи Муллозода / Сўз боши, форс тилидан таржима, изоҳлар муаллифлари Ш.Воҳидов, Б.Аминов. – Т.: Янги аср авлоди. 2009.
25. Аҳмедов Б.А. Ўзбекистон тарихи манбалари. - Т.: Ўқитувчи, 2001.
26. Аҳмедов Б.А. Ўзбекистоннинг атоқли тарихшунос олимлари. - Т., 2003.
27. Аҳмедов Э. Ўзбекистон шаҳарлари мустақиллик йилларида. – Т.: Абу Али ибн Сино нашр., 2002.
28. Аҳмаджонов Россия империяси Марказий Осиёда. Т., 2003
29. Исмоилова Ж. Фарғона водийсида миллий озодлик курашлари. Т., 2003.
30. Бунёдов З.М. Ануштегин-Хоразмшоҳлар давлати. - Т., 1998.
31. Гаспиринский И. Ҳаёт ва мамот масаласи. –Т.: Маънавият, 2006.
32. Гумилев Л.Н. Қадимги турклар. -Т., 2007.
33. Дадабоев Ҳ. Амир Темурнинг ҳарбий маҳорати. - Т.,1996.
34. Ёрматов И. Илок тарихи. - Т., 2005.
35. Ermetov A. O'zbekistondagi ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy jarayonlarda ichki ishlar organlarining ishtiroki (1917-1945 yillar). O'quv qo'llanma. - Toshkent: "Navo'z" nashriyoti, 2020.
36. Жўраев Н. Ўзбекистон тарихи: (Миллий истиқлол даври). – Тошкент: Шарқ, 2011.
37. Жабборов И. Ўзбеклар. – Тошкент, Шарқ. 2008.
38. Замонов А.Т. Бухоро хонлигининг ҳарбий бошқарви ва кўшин тузилиши (Шайбонийлар сулоласи даври). – Т.: “Баёз”, 2018.
39. Замонов А., Тўхтабеков К. Бухоро хонлигида сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий жараёнлар (Шайбонийлар сулоласи даври). – Т.: “Тафаккур”, 2018.
40. Заҳириддин Муҳаммад Бобур. Бобурнома. - Т., 1964.
41. Зиёев Ҳ.З. Буюк Амир Темур салтанати ва унинг тақдири. – Т.: Маънавият. 2008.
42. Зиёев Х. Туркистонда Россия тажовузи ва ҳукмронлигига қарши кураш. Т., 1998.
43. Зоҳидов В. Уч даҳо (Фаробий, Беруний, Ибн Сино). - Т., 1987.
44. Ибн Арабшоҳ. «Амир Темур тарихи». - Т.: Мехнат, 1992.

45. Исломов З.М. Давлат ва ҳуқуқ назарияси. – Тошкент: Адолат, 2007.
46. Исмоил Ака. Буюк Темур давлати.- Т., 1996.
47. Левитин Л. Ўзбекистон туб бурилиш палласида – Т.: Ўзбекистон, 2005.
48. Люсен Кэрен. Амир Темур салтанати. - Т., 1999.
49. Махмуд Қошғарий. Девони лўғоти турк. 1-3 жилдлар. -Т.: Фан, 1960-1963.
50. Маънавият юлдузлари. - Т., 2001.
51. Миллий истиқлол ғояси. Масъул муҳаррир И.Эргашев. – Тошкент: Академия, 2005.
52. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунчалар ва атамалар. – Тошкент: Янги аср авлоди, 2002.
53. Мирзо Улуғбек. Тўрт улус тарихи. - Т., 1994.
54. Мусаев Н.У. Ўрта Осиёда деҳқончилик маданияти ва аграр муносабатлар тарихидан (Тош даври охиридан - XX аср бошларига қадар). – Тошкент: Фан, 2005.
55. Муҳаммадиёр ибн Араб Қатаған. Мусаххир ал-билод. / Форс тилидан таржима, изоҳлар муаллифлари И. Бекжонов, Д. Сангилова. – Тошкент: Янги аср авлоди. 2009.
56. Муҳаммаджонов А. Темур ва темурийлар салтанати. -Т., 1994.
57. Насавий. Сийрат ас-Султон Жалолиддин Мангуберди. -Т.: 1999.
58. Низомулмулк. Сиёсатнома. - Т.: Адолат, 1997.
59. Низомиддин Шомий. Зафарнома. -Т.: Ўзбекистон, 1996.
60. Рахмонов Н. Турк хоқонлиги. - Т., 1993.
61. Расулов М. Бозор иқтисодиёти асослари: Олий ўқув юрти талабалари учун дарслик. – Тошкент: Ўзбекистон, 1999.
62. Ртвеладзе Э.В., Саидов А.Х., Абдуллаев Е.В. Қадимги Ўзбекистон цивилизацияси: давлатчилик ва ҳуқуқ тарихидан лавҳалар. - Т., 2001.
63. Сулаймонова Ф. Шарқ ва ғарб. - Т.: Фан, 1991.
64. Темур тузуклари. -Т.: 1991, 1996.
65. Темур ва Улуғбек даври тарихи. -Т.: 1996.
66. Шамсуддинов Р. Ўзбекистонда советларнинг кулоқлаштириш сиёсати ва унинг фожеали оқибатлари. -Т., 2001.
67. Шарафиддин Али Яздий. «Зафарнома». - Т.: Шарқ. 1997.
68. Шониёзов К. Ўзбек халқининг шаклланиш жараёни. - Т., 2001.
69. Сагдуллаев А.С. Қадимги Ўрта Осиё тарихи. Т., 2004.
70. Тарих шохидлиги ва сабоқлари: чоризм ва совет мустамлакачилиги даврида Ўзбекистон миллий бойликларининг ўзлаштирилиши. \ Лойиха раҳбари, Масъул муҳаррир: Д.А.Алимова. – Т.: Шарқ, 2001.
71. Муртазаева Р.Ҳ. Ўзбекистонда миллатлараро муносабатлар ва бағрикенглик. –Тошкент: Университет, 2007.
72. Ўзбекистон Миллий Энциклопедияси. 13 жилдлик. Т.: ЎЗМЭ, 2000-2006.
73. Ўзбекистон тарихи. Т.: Университет, 1997.
74. Ўзбекистон тарихининг энг асосий саналари. - Т., 2006.

75. Ўзбекистон халқининг дини, маданияти ва урф-одатлари: тарих ва ҳозирги ҳолат. – Т: ТИУ, 2011.
76. Ўзбекистонда миллатлараро муносабатлар ва бағрикенглик: тарихий тажриба ва ҳозирги замон. Масъул муҳаррир Р.Ҳ.Муртазаева. – Тошкент: Мумтоз сўз, 2010.
77. Тўраев Б. Абу Райхон Беруний. - Т.: Тафаккур. 2010.
78. Умаров Ш. Бурхониддин Марғиноний. - Т.: Мавароуннаҳр. Тафаккур. 2010.
79. Шайх Муҳаммад Юсуф. Фикҳ йўналишлари ва китоблар. - Т.: Шарқ. 2011.
80. Эшов Б.Ж. Ўзбекистонда давлат ва маҳаллий бошқарув тарихи. – Т.: Янги аср авлоди, 2019.
81. Эшов Б.Ж. Ўзбекистон давлатчилиги тарихи. (ўқув қўлланма). – Тошкент: Маърифат, 2009.
82. Юнусова Х.Э. Ўзбекистонда миллатлараро муносабатлар ва маънавий жараёнлар (XX аср 80-йиллари мисолида). – Тошкент: Abu matbuot-konsalt, 2009.
83. Қорақалпоғистон тарихи (1917-1994 йй.). – Нукус, 1995.
84. Ғаффоров Ш.С. Тарих ва тақдир: Россия империясидан Туркистонга кўчирилганлар. -Т., 2006.
85. Haydarov M. O'zbekistonda sovet davlat boshqaruv tizimi: bosqichlari va mohiyati (1925-1941 yu). O'quv qo'llanma. – Т., 2019.
86. Ҳофиз Таниш Бухорий. Абдулланом. I-II жилд. Т.: Шарқ, 1999-2000.
87. Zamonov A. Buxoro xonligi tarixi. Oliy o'quv yurtlari tarix fakultetlari talabalari uchun o'quv-uslubiy qo'llanma. Toshkent, 2021.
88. Zamonov A. Abdusodiqov S. O'zbekiston tarixi. II qism. Oliy o'quv yurtlari tarix yo'nalishi talabalari uchun uslubiy qo'llanma. Toshkent. 2023

Axborot manbaalari

1. www.ziyonet.uz.
2. www.edu.uz.
3. www.google.uz.
4. www.fvat.uz.
5. www.mirknig.ru.

7.	Urganch davlat universitetida ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun mas`ullar: M. Qurbonov – UrDU, “Tarix” kafedراسи dots. v.b., PhD. M. Xasanov – UrDU, “Tarix” kafedراسи oqituvchisi. O.Z.Madaminov – UrDU, “Tarix” kafedراسи o`qituvchisi D.R.Atamuratova – UrDU, “Tarix” kafedراسи o`qituvchisi.
9.	Taqrizchilar:

Q.Sobirov	– UrDU, “Tarix” kafedrası prof. v.b., t.f.n.
U.Abdullayev	– UrDU, “Tarix” kafedrası professori

— Urdu, "Tarix" katedrası prof. v. b. f. n.
— Urdu, "Tarix" katedrası professor

O. Sobirov
U. Abdullayev